

Eetika

Moraal ja eetika

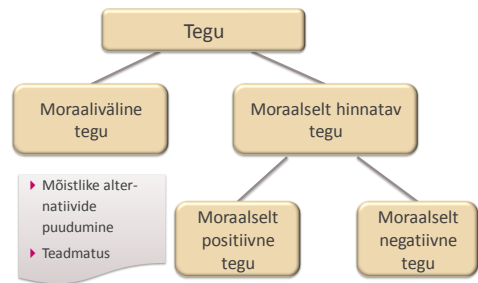
- Moraal - käitumisnormide kogum, arusaamad õigest käitumisest
- Eetika (moraalifilosoofia) - süstemaatiline moraali üle arutlemine

Õige ja ebaõige tähendused

Õigeks või ebaõigeks hinnatakse tegusid erinevates tähendustes:

- viisakus
- arukus
- moraal
- seadus, eeskiri
- tava
- sobivus
- etalonile vastavus

Mitte iga tegu pole moraalselt hinnatav

Relativism ja absolutism

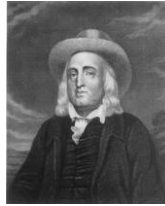
- Relativism (Id *relativus* 'suhteline'): moraal on suhteline
- Absolutism (Id *absolutus* 'sõltumatu'): on olemas ainuõige moraal

Eetikateooriad

1. Utilitarism
2. Kohuse-eetika
3. Loomutäiuste eetika

Utilitarism: Jeremy Bentham

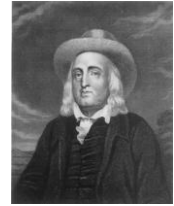
“Loodus on andnud inimese kahe isanda võimu alla – need on nauding ja kannatus. Ja ainuüksi nende määrata on, mida me teeme ja mida me peaksime tegema”

Jeremy Bentham
1748-1832

Utilitarism: Jeremy Bentham

“... Tegevus on kooskõlas utilitarismi printsiibiga (terve ühiskonna suhtes), kui selle tendents suurendada ühiskonna õnne on suurem kui tendents seda vähendada”

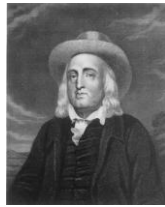

Jeremy Bentham
1748-1832

Utilitarism: Jeremy Bentham

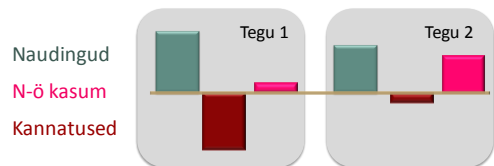
Naudingute võrdlemine:

- 1) intensiivsus
- 2) kestvus
- 3) kindlus
- 4) lähedus
- 5) viljakus
- 6) puhtus
- 7) ulatus

Jeremy Bentham
1748-1832

Utilitarism

See tegu on õigem, sest jääb rohkem n-õ kasumisse

Utilitarism: Jeremy Bentham

“Muide, ei ole ja pole olnudki sellist inimolendit – kui rumal või väärastunud ta ka poleks – kes ei rakendaks seda printsiipi paljude, aga võib-olla enamiku oma elujuhtumite puhul”

Jeremy Bentham
1748-1832

Utilitarism: John Stuart Mill

Naudinguid tuleks lisaks kvantiteedile võrrelda ka kvaliteedi alusel

John Stuart Mill
1806-1873

Utilitarism: John Stuart Mill

“Parem on olla õnnetu inimene kui õnnelik siga, kannatav Sokrates kui rahulolev loll. Ja kui siga ja loll arvavad teisiti, siis ainult sellepärast, et neile on teada vaid asja üks pool, nende oponentidele aga mõlemad”

John Stuart Mill
1806-1873

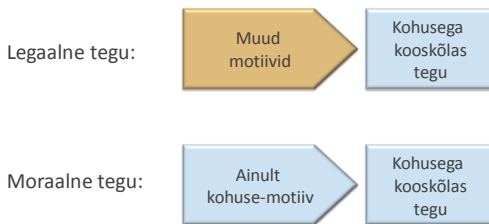
Kohuse-eetika: Immanuel Kant

“... Tegelikult pole moraal mitte õpetus sellest, kuidas me peame end õnnelikuks tegema, vaid sellest, kuidas me õnne vääriliseks peame saama”

Immanuel Kant
1724-1804

Legaalset ja moraalsed teod

Kohuse-eetika: Immanuel Kant

Kategoriline imperatiiv:
“Talita vastavalt niisugusele maksimumile, mis ise kohe võib üldiseks seaduseks saada”

Immanuel Kant
1724-1804

Kohuse-eetika: Immanuel Kant

“Talita nõnda, et sa inimkonnasse nii oma isiku kui ka ükskõik millise teise isiku näol suhtuksid alati kui eesmärgi ja mitte kunagi kui ainuüksi vahendisse”

Immanuel Kant
1724-1804

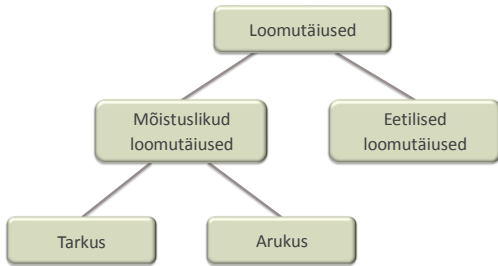
Loomutäiuste eetika: Aristoteles

Loomutäiused (võrused) on õnnelikuks eluks vajalikud tingimused

Aristoteles
384-322 e.m.a

Loomutäiuste eetika: Aristoteles

Loomutäiuste eetika: Aristoteles

Eetiline loomutäius on "seadumus valida seda, mis on meie suhtes vahepealne, mille määrab loogiline arutelu, nii nagu määratleks mõistlik inimene. See on kahe pahe vahepeal, millest üks tuleneb liigsest, teine puudulikkusest"

Aristoteles
384-322 e.m.a

Eetiliste loomutäiuste näited

Millega seotud	Loomutäius	Pahe	
		Liialdus	Puudus
Hirm	Vaprus	Argus	Hulljulgus
Naudingud	Tasakaalukus	Taltsutamatus	Tuimus
Raha kasutamine	Lahkemeelsus	Raiskamine	ihnsus